

Gerechtigheid van God

Thomas Erskine (van Linlathen)

Paulus neemt als vanzelfsprekend aan dat God rechtvaardig is, en hiervan uitgaande gaat hij in de loop van de [Romeinen]brief onderwijzen dat geloof of kinderlijk vertrouwen in God – het geloof dat Jezus zelf bezat – de “rechte” of rechtvaardige toestand voor een mens is.

Dit is de zuiverste beschrijving die er van menselijke gerechtigheid kan worden gegeven, in de eerste plaats omdat het koesteren van vertrouwen in de rechtvaardige God zelf rechtvaardig moet zijn, en ten tweede omdat dit vertrouwen de mens in een toestand brengt waarin hij de instroom van Gods gerechtigheid kan ontvangen. De mensen hadden [in het paradijs] het vertrouwen in God verloren en om dit te herstellen hadden zij behoefte aan een verzekering dat, hoewel zij zich in het verderf hadden gestort, God hen niet had verlaten maar hen nog steeds als Zijn kinderen beschouwde en nog steeds vasthield aan Zijn oorspronkelijke bedoeling om hen deelgenoten van Zijn eigen gerechtigheid en gelukzaligheid te maken. Zij wisten niet – of geloofden niet – dat Hij “in de toorn gedenkt aan het ontfermen” (Habakuk 3:2).

Om dit te tonen – om te bewijzen dat de vaderband met God door hun overtredingen niet was verbroken – kwam de geliefde Zoon voort uit de boezem van de Vader. De bedoeling van het evangelie was om de mens in een toestand van vertrouwende gehoorzaamheid te brengen. De verkondiging ervan bestond uit de uiteenzetting dat Jezus Christus als Zoon van God de mensen gelijk geworden is (Romeinen 1:3), *als mens* is opgewekt uit de doden, en zó verklaard is Gods Zoon te zijn in kracht naar de geest van heiligheid, *door dodenopstanding* (Romeinen 1:4).

De komst van Christus in het vlees, Zijn overwinning van de dood, en Zijn opstanding uit het graf als ons Hoofd, vormen de inhoud van dat evangelie, “want gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard op grond van geloof” [dat wil zeggen: door geloof] “tot geloof” [om bij ons geloof te wekken], “zoals geschreven staat: ‘De rechtvaardige zal op grond van geloof leven’” (Romeinen 1:17). Vers 17 zou moeten worden weergegeven als: “Gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard **door** geloof **tot** geloof”, dat wil zeggen: om geloofd te worden.

De glorie van het evangelie, zo vertelt de apostel ons, bestaat uit de volmaakte openbaring van die “gerechtigheid door geloof” waarvan de oude profeet zei dat het *leven* is voor de bezitter ervan. Betekent “gerechtigheid van God” de gerechtigheid die er in God is, en die zich manifesteert in Zijn karakter en daden? Als dat zo is, hoe kan die dan *door geloof* zijn? Of betekent het een gerechtigheid die in een mens door geloof tot stand wordt gebracht? Maar indien het dat betekent, waarom wordt het dan gerechtigheid *van God* genoemd? En hoe kan die het onderscheidende kenmerk van het evangelie zijn?

Het citaat uit Habakuk werpt licht op deze moeilijkheid, want dit laat zien dat Paulus spreekt over de gerechtigheid van een mens die in de goede verhouding tot God is komen te staan door vertrouwen te koesteren in Gods gerechtigheid. Om de passage te begrijpen moeten we de profetie opslaan waaraan het citaat is ontleend, en waarop de apostel wijst als de sleutel tot zijn betoog.

Habakuk had opdracht gekregen om voor zijn volksgenoten een vreselijke straf aan te kondigen, in de vorm van een invasie van de Chaldeeën. Hij was diep doordrongen van de ernst van de zonde van zijn volk en van de rechtvaardigheid van Gods toorn hierover, maar zijn kennis van Gods ware aard stelde hem spoedig in staat om zich - zelfs in het volle licht van de naderende rampspoed - vast te klampen aan de zekerheid dat Hij de straf niet zou gebruiken om zondaren voorgoed te vernietigen maar om hen van zonde te bevrijden. “HERE”,

roept hij uit, “tot een oordeel hebt Gij hem gesteld, en, o Rots, om te tuchtigen hebt Gij hem bestemd” (Habakuk 1:12). De profeet kwam in de goede verhouding tot God te staan door geloof in Gods vaderlijke bedoelingen; hij keek uit naar het gezegende eindresultaat, en dat stelde hem in staat om het proces waardoor het tot stand werd gebracht, hoe pijnlijk ook, in dankbare onderwerping te aanvaarden.

Hij ervoer de zegen van geloof door te geloven: het was een bevrijding, een verlossing uit angst en wantrouwen jegens God, en uit de vervreemding die er naar aanleiding van zo’n toestand ontstaat. Hij werd voor zijn geloof op geen andere manier beloond dan een hongerig mens wordt beloond wanneer hij eet. Zijn geloof klampte zich eenvoudig vast aan Gods bedoeling, en hij werd gerechtvaardigd of in de rechte verhouding tot God geplaatst door dit te doen. Zo bezat hij de gerechtigheid van geloof. Merk op dat hij de eerste stap in deze richting zette nog vóór hij het visioen van de uiteindelijke overwinning van het goede had gekregen, gewoon door van zijn geestelijk inzicht gebruik te maken. Hij beschrijft zichzelf, toen de aankondiging van de komende rampspoed voor het eerst aan hem werd gegeven, als naar God opziend en Hem aldus aanroepend: “Zijt Gij niet vanouds, HERE, mijn God, mijn Heilige?” (Habakuk 1:12). En doordat hij zich herinnerde dat God de Heilige is, kwam hij als vanzelf tot de conclusie: “Wij sterven niet” (Habakuk 1:12).

Het was pas nadat hij dit onwrikbare standpunt voor zichzelf en zijn volk had ingenomen, dat hem een verdere aanwijzing werd gegeven dat het eindresultaat van al Gods bemoeienissen met de mens de volledige vernietiging van alle kwaad zal zijn:

“Want de aarde zal vol worden van de kennis van des HEREN heerlijkheid, gelijk de wateren de bodem der zee bedekken” (Habakuk 2:14).

Die gelukzalige voleinding zal misschien nog lang uitblijven, maar hij werd aangespoord om die te “verbeiden”, dat wil zeggen: erop te blijven wachten, doordat God hem verzekerde:

“Want wel wacht het gezicht nog tot de bestemde tijd, maar het spoedt zich zonder falen naar het einde; als het vertoeft, verbeid het, want komen zal het gewis; uitblijven zal het niet” (Habakuk 2:3).

De overtuiging dat dit Gods bedoeling was stelde Habakuk in staat om zelfs de Chaldeeuwse invasie te verwelkomen, en ondanks het perspectief van de nadering daarvan het triomfantelijke lied te zingen waarmee zijn profetie eindigt:

“Al zou de vijgenboom niet bloeien, en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn, de vrucht van de olijfboom teleurstellen; al zouden de akkers geen spijs opleveren, de schapen uit de kooi verdreven zijn en er geen runderen in de stallingen zijn, nochtans zal ik juichen in de HERE, jubelen in de God van mijn heil” (Habakuk 3:17-18).

Ook de apostel ontwaarde onder Gods toorn een almachtige trouwe liefde die deze toorn voor haar eigen doeleinden aanwendt, en waarvan die toorn slechts een noodzakelijke manifestatie is. Dat goede nieuws is werkelijk een zalig evangelie, dat ons de verzekering geeft dat vergeving in de diepste zin een blijvend element is van Gods verhouding tot ons, aangezien de blijde boodschap proclameert dat het goede uiteindelijk het kwade zal overwinnen, de zegen de vloek en het leven de dood. Indien wij deze hoop aanvaarden en ons die eigen kunnen maken, indien we slechts kunnen inzien dat Gods heiligheid – Zijn afschuw van alle ongerechtigheid – in werkelijkheid de garantie is dat Hij er niet op uit is om ons te vernietigen maar om ons van zonde te bevrijden, dan hebben wij onze voeten op een rots, en hebben we een hoop gegrepen die ons niet kan worden ontnomen. Zodra we scherp inzien dat het meer tot eer strekt van Gods

heiligheid om ons met de zonde te doen breken dan om ons te straffen zonder dat de straf dit doel op het oog heeft en bewerkt, zijn we de vrede genaderd die alle verstand te boven gaat. Zelfs de luidste donderslagen van het geweten zijn dan geen aankondigingen meer van eindeloze rampzaligheid, maar worden voor ons betrouwbare getuigen van een onvermoeibare liefde die haar streven om ons van de zonde af te scheiden nooit zal opgeven.

Vertrouwen in God Die deze bedoeling heeft is de geestelijke toestand die Habakuk beschouwt als de enige “rechte” toestand voor een mens, en de apostel neemt deze gedachte over, en roemt over het evangelie van Christus als “Gods kracht tot behoudenis” omdat daarin – of misschien beter gezegd, “in Hem” (dat is in Christus, die het onderwerp vormt van dat evangelie) de openbaring is vervat van dit rechtvaardig geloof en van de Goddelijke liefde die het volmaakte en genoegzame fundament is voor ieder rechtvaardig geloof of kinderlijk vertrouwen in de mens. Gods eniggeboren Zoon is het toonbeeld van dit vertrouwen: “De rechtvaardige zal op grond van geloof leven”. Het lag voor Paulus voor de hand om deze “rechtvaardige” met Jezus te vereenzelvigen, en in Zijn opstanding de vervulling te zien van Habakuks uitspraak dat de rechtvaardige “zal leven”, dat wil zeggen: de dood zal overwinnen, te meer omdat hij eerder had gezegd dat Jezus “verklaard is Gods Zoon te zijn in kracht... door dodenopstanding” (Romeinen 1:4). Terwijl Christus het *voorwerp* van geloof is (aangezien Hij de Vader openbaarde) is Hij ook degene die geloof *oefende* (daar Hij de Vader altijd bleef vertrouwen).

Dat geloof werd in Hem geopenbaard “tot”, of “met het oog op” geloof (*eis pistin*), dat is, om alle mensen onder de invloed van hetzelfde geloof te brengen. Ons geloof *in* Christus is slechts een geloof over Hem dat ons in staat stelt om *Zijn* geloof binnen te gaan en dit aan te nemen, het geloof waardoor Hijzelf leefde. Zijn geloof in de Vader is een voorbeeld voor ons om na te volgen. Laat me vooral 1 Petrus 1:18-21 citeren, waar de apostel zegt:

“U weet dat u niet door vergankelijke dingen... verlost bent.... maar door kostbaar bloed... van Christus. Hij is wel voorgekend voor de grondlegging van de wereld, maar in het laatst van de tijden geopenbaard ter wille van u, die door Hem gelooft in God, die Hem heeft opgewekt uit de doden en Hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat uw geloof en hoop op God zijn”

Het fundamentele en ultieme geloof waarover hier wordt gesproken is vertrouwen in God, en de verschijning van de Zoon in menselijk vlees, alles wat Hij deed en elk lijden dat Hij voor ons doorstond, zijn voor ons onthullingen van de diepe grondslag van dat vertrouwen. In Jezus Christus – in Zijn leven, dood en opstanding – wordt de gerechtigheid van geloof waarover Habakuk spreekt uiteengezet in zijn waarachtige ontwikkeling: als kinderlijk vertrouwen.

Omdat wij zondaars zijn kunnen we geen kinderlijk vertrouwen in God hebben tenzij we geloven dat Hij onze zonden vergeeft. Maar vergeving in de diepste zin betekent niet bevrijding van de straf of herroeping van het vonnis. Het betekent: vasthouden aan de vaderlijke bedoeling om het kwade uiteindelijk te overwinnen door het goede, *zelfs door de straf op te leggen en het vonnis te voltrekken.*

Jezus wordt ons in het evangelie getoond in onwankelbaar kinderlijk vertrouwen, terwijl Hij de dood stierf en de zonde verdroeg, als een toonbeeld voor ons van het soort vertrouwen dat God in ons wenst te zien. Maar dit onderwijst ons beslist dat wij, aan wie hetzelfde doodvonnis is opgelegd, met alle voortekenen en verschijnselen die ermee gepaard gaan, en die bovendien in ons geweten een besef van persoonlijke zonde hebben, naar God mogen opzien als naar een liefdevolle Vader, die zelfs zulke dingen voor ons ten goede doet meewerken, op de weg naar gerechtigheid.

Vergeving (opgevat in de betekenis van kwijtschelding van straf) is slechts een middel tot een doel. Het doel is gerechtigheid. God zond

Zijn Zoon niet om ons te redden van de straf maar om ons te redden van onze zonden (Mattheüs 1:21), en om ons terug te voeren op het pad van de gerechtigheid.

Christus kwam ook niet om vergevingsgezindheid van de Vader te bewerken, of om Hem te rechtvaardigen wanneer Hij zondaren vergeeft. Het was juist de spontane, vergevende liefde van de Vader die Hem zijn Zoon in de wereld deed zenden met de missie om de mensheid op te voeden tot gerechtigheid. De taal van de Schrift is op dit punt bijzonder beslist. Daarin wordt nooit gezegd dat Christus God met de mensheid heeft verzoend, maar altijd dat Hij de mensen met God verzoent.

Ontleend aan: *Thoughts on St.Paul's Epistle to the Romans* (Chapter 1), uit: *The Spiritual Order and Other Papers*, pag.119-142. Edinburgh: David Douglas, 1884. De oorspronkelijke zinnen van de auteur zijn gehandhaafd, maar zijn betoog is (met behoud van de strekking) ingekort.

* * * * *